

КНИГА – СРЕЩА НА ПОКОЛЕНИЯТА

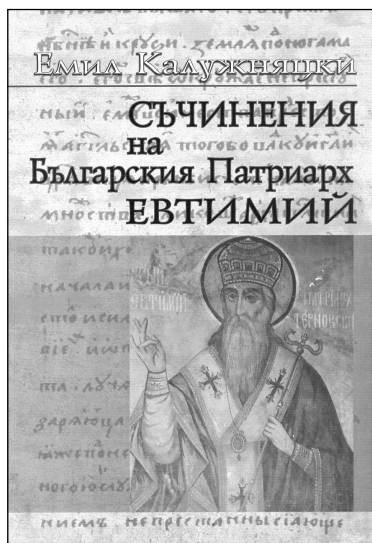
Невена Гавазова

Великотърновски университет „Св. св. Кирил и Методий“
– Научноизследователски център „Търновска книжовна школа“

Известният славист и старобългарист Ватрослав Ягич поставя за почетен дълг на българската наука пълното издание на произведенията на св. Евтимий, патриарх Търновски, според най-старите ръкописи¹⁾. Неговото пожелание е изпълнено от ненадминатия евтимиевист проф. Емил Калужняцки, който публикува през 1901 г. във Виена „Съчинения на Българския Патриарх Евтимий“. Изданието се осъществява след дългогодишни изследователски усилия с подкрепата на австро-унгарското Министерство за култура и образование²⁾ и с любезното съдействие, оказано на автора в Рилския манастир и манастира Нямц³⁾. През 1971 г. с предговор на проф. Иван Дуйчев критическият труд е фототипно преиздаден в Лондон.

Като дар на българското евтимиезнание, през 2010 г. Великотърновският университет „Св. св. Кирил и Методий“ и издателство „ПИК“ – Велико Търново, отпечатват наборно преиздание на оригиналния труд на проф. Е. Калужняцки, подготвено от проф. дфн Димитър Кенанов – редактор, съставител на приложенията и автор на послесловната статия, посветена на ерудирания палеославист. През 2011 г. се прави ново издание в същия формат, допълнено с предисловие на Д. Кенанов, където въведението и аналитичната студия с текстокритическите бележки на Е. Калужняцки към отделните произведения са преведени на български език от Недка Николова.

Двете български преиздания са неocenim принос в световната медиевистика с популяризирането на един фундаментален научен труд и с възкресяването на нови материали из съкровищницата на старобългарското книжовно наследство. Фототипно са приложени преписи, по които Е. Ка-

лужняцки подготвя изданието – напр. на житията на св. Иван Рилски и еп. Иларион Мъгленски, похвалните слова за св. великомъченица Неделя и еп. Йоан Поливотски от ръкопис на Гавриил Урик от 1439 г.⁴⁾ Също фототипно се издава най-старият пълен препис на „Похвално слово за св. Константин и св. Елена“ по ръкопис на Иаков от Путна, 1474 г. За пръв път по неизвестен препис от XVI в. се публикува „Послание до мних Киприан“ из сборник от библиотеката на Румънската академия на науките – РАН № 317, и фототипно се прилага „Житие на св. Иван Рилски“ по Киевското издание от 1671 г.

Така редакторският труд на проф. Д. Кенанов се явява и изследователско продължение на делото на всеотдайните труженици в науката, за които четем в неговото „Предисловие“ към изданието от 2011 г.⁵⁾ и „благодарение на които проглеждаме за вековните ни постижения в областта на духовната култура“⁶⁾. Д. Кенанов уточнява още сигнатури на ръкописи, с които е работил проф. Е. Калужняцки; прави ново разчитане и сверяване на публикуваните текстове; въвежда нови преписи и ръкописи – като например Белокриницкия сборник от XVI в., Вилнюския сборник от XVI в. от библиотеката на Супрасълския Благовещенски манастир и др.⁷⁾; за пръв път публикува неизвестни извлечения от „Похвално слово за св. Константин и св. Елена“; уточнява редакциите на „Житие на св. Петка Търновска“ и „Похвално слово за св. Константин и св. Елена“; за пръв път в българския научен печат представя научното дело на проф. Емил Калужняцки.

Сигурно непредубеденият изследвач и търсещият читател биха отчели и други приноси на тома, които тук не са посочени. Не може да остане скрита обаче всеотдайността и жертвената любов на редактора към живото светотеческо слово, извиращо от ръкописите, и почитта му към безленостните труженици в научното поприще. С това издание той за пореден път застава зад думите си, че науката е колективно дело⁸⁾. Достойно Великотърновският университет подкрепя такава инициатива, която полага основите на цяло направление в медиевистиката.

За значимостта на това издание, което на практика е българското „присъединяване“ към пожеланието на В. Ягич и „споделяне“ на убеждението на проф. Е. Калужняцки за неповторимото величие на св. Патриарх Евтимий⁹⁾, говори бързото му разпространение в най-големите световни библиотеки на Европа, САЩ, Австралия и Русия. То остава за бъдещите поколения учени непреходна основа при изследователските им търсения, а за широката читателска среда – безценен носител на православната и българската духовност. Защото тук си дават среща поколенията – книжовници, проповядващи и разпространяващи Словото Божие, и изследвачи, възкресяващи с чисто сърце тяхното дело.

БЕЛЕЖКИ:

1. Вж. епиграфа към Предговора на Е. Калужняцки в: Калужняцки 2011, 11: *Калужняцки, Е.* Съчинения на Българския Патриарх Евтимий (1375–1393). С предисловие, послесловие и приложение от Димитър Кенанов. Университетско издателство „Св. св. Кирил и Методий“, Издателство „ПИК“ – Велико Търново, Велико Търново, 2011.
2. Калужняцки 2011, 12, 387.
3. Калужняцки 2011, 12–13, 387.
4. Вж. подр. Калужняцки 2011, 387.
5. Вж. подр. и: Кенанов 1999, 186–195: *Кенанов, Д.* Евтимиева метафрастика. Път и мисия във времето. ИК „ЖАНЕТ“ – Пловдив, Издателство „ПИК“ – Велико Търново, 1999.
6. Калужняцки 2011, 385.
7. Калужняцки 2011, 391.
8. Кенанов 2012, 155: *Кенанов, Д.* Първообразът на Симеоновия „Златоструй“ в ръкописната традиция. В: Старобългарската ръкописна книга – съдба и мисия. В памет на проф. Куйо М. Куев по случай 100-годишнината от рождението му. Университетско издателство „Св. св. Кирил и Методий“, Велико Търново, 2012: 132–164.
9. По: Калужняцки, 2011: 387.

BOOK – MEETING OF THE GENERATIONS

Nevena Gavazova, PhD

Scientific Research Centre „Turnovo Literary School“,
✉ „St. Cyril and St. Methodius“ University of Veliko Turnovo
2 „Teodosii Turnovski“ str.
5003 Veliko Turnovo, Bulgaria
tksh@abv.bg